

T. Pshenychnyi, Dr. habil (History), Assistant Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

O. Zasadna, PhD in Art Criticism, Senior Lecturer
Petro Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine, Kyiv, Ukraine

UKRAINIANIZATION OF THE LITURGICAL LIFE IN 1917–1918

Socio-political transformations caused by the Ukrainian revolution of 1917–1921, made not only political issues relevant but also cultural and even ideological. In the struggle for statehood could not be ignored church problems that became very popular in society not in 1917, but only in 1918. It is this year that the autocephalous movement in the Ukrainian church space of the centre-region, whose members declared their desire to create a Ukrainian Orthodox Church independent of the Russian Orthodox Church, is appearing and actualized.

The article reflects the process of Ukrainianization of liturgical life as an integral part of the autocephalous movement. An example of the activities of Ukrainian composers at the beginning of the 20th century shows their place in the creation of church works in Ukrainian, which became part of the spiritual heritage of Ukraine and the world. In addition, the authors point to the educational movement, which was caused by Ukrainianization of church life and its scale.

The Ukrainian church tradition is the heritage of the Ukrainian people. It has been formed for centuries and belongs today to the national cultural heritage of the state. It is based on the spiritual experience of generations, which at the genetic level affects the formation of the mentality of the nation. This metaphysical process goes beyond the limits of human rationality and empiricity and is practically not always guided.

Domestic cultural space of Ukraine was formed under the influence of various factors. One of them was the church. The place of the church in the life of the Ukrainian people, of course, should not be underestimated. Soviet historiography attempted to deny this fact, to interpret it in its own, ideologically atheistic dogmas, and order. However, from a historic retrospective, today we have a great opportunity to see that, to a large extent, it was in the church environment that we managed to preserve the original traditions of the Ukrainian people, its sacred legacy, language.

The authors aim to show the phenomenon of Ukrainianization of liturgical life in Ukraine in one of the most dramatic periods in the national history of the twentieth century. 1917 became the frontier in the modern history of Ukraine. Revolutionary events intensified the initiatives of the Ukrainian intelligentsia that long settled on the margins of social consciousness. Competitions for statehood brought to the general church-religious issues. The All-Ukrainian Orthodox Church Council in 1918, which gave rise to political battles of the time, frankly testified to the presence in the Ukrainian society of the population who sought ecclesiastical autocephaly for the Ukrainian Orthodox Church. In this regard, the national idea was closely intertwined with the Christian tradition of the people, since the latter was firmly rooted in national culture.

Despite all the difficulties that arose during discussions about the theme of the independence of the domestic church space from the Russian Orthodox Church, the Third, the last and the key, the session of the Council became the most significant for the Ukrainian church in the search for its own national identity. She was tried to show through the prism of various factors, in particular – spiritual music and liturgical ritual. Thus, a special Commission on Ukrainianization of the Liturgy was created, which considered the reform of church chants, which included both leading musicians and priests. An urgent issue that was discussed during the meetings of the commission on the Ukrainianization of liturgical life in the Ukrainian church was the introduction of universal church singing in Ukrainian churches.

Ultimately, one of the key consequences of the church debate during the First All-Ukrainian Church Council was the question of Ukrainianization of the Ukrainian church in general and its clear separation from the Russian cultural space.

Thus, analyzing the entire spectrum of socio-political processes at the end of 1917 – early 1919, we can state the fact that for the first time in many decades Ukrainians have had a real chance to declare themselves on the geographical and political map of Europe.

Keywords: Ukrainian Orthodox Church, Russian Orthodox Church, autocephaly, ukrainianization, church music.

УДК: 94:325.54+327(450)

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2640.2020.146.12>

В. Саварин, асп.

ORCID: 0000-0003-1756-4737

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

АЛБАНСЬКА ІМІГРАЦІЯ В ІТАЛІЮ В 1990-Х РОКАХ

Розглядаються передумови, перебіг та наслідки двох хвиль албанської міграції до Італії в 1990-х роках. Зроблено спробу систематизації підходів до вирішення міграційної кризи урядом Італії, та окреслено міжнародну співпрацю в рамках двосторонніх італійсько-албанських угод і міждержавних операцій. Резюмуючи, автор доходить висновку, що підходи еволюціонували між двома хвилями міграції та дали поштовх до створення нової системи реагування на нелегальну міграцію.

Ключові слова: Італія, імміграційна політика, албанська імміграція, міграційна криза, біженці, Адріатичне море.

Італія розташована в центрі Середземномор'я і розташована на перетині економічних і міграційних шляхів. Незважаючи на це, італійську міграційну політику до кінця ХХ ст. формували її статус як країни еміграції. Науковці сходяться на думці, що Італія перетворюється на країну імміграції тільки у 80-х рр. ХХ ст. Такий висновок підтверджується тим, що перше законодавче врегулювання імміграційних процесів Італії було оформлено в Законі № 943 лише в 1986 р. [8].

Італія у зв'язку із своїм географічним положенням та стабільною економічною ситуацією у 90-х рр. опиняється в епіцентрі міграційних потоків з Балкан. Албанська криза 90-х рр. стала першим викликом для італійської імміграційної системи. Остаточний крах комуністичного режиму в Албанії спричинив масову міграцію населення цієї країни, яке великими потоками прибувало до італійських портів. Цей факт змусив італійське політичне керівництво вибудовувати нову тактику співпраці із сусідом, з яким до того не було жодних відносин. Крім того, уряд Італії мав шукати шляхи знаходити розв'язання проблеми щодо розміщення та юридичного оформлення осіб, які в нелегальний спосіб перетинали італійський кордон. Дослідження стратегії дій італійського уряду, а також реакцій суспільства та преси є важливим для розуміння імміграційної системи, яка вибудовувалася на базі цього досвіду та формувала італійську політику з цього питання в майбутньому.

Історіографія вивчення питання албанської імміграції є досить широкою, наприклад, в університеті Суссексу сформувався потужний інститут з дослідження даного питання. За редакцією Центру міграційних досліджень було видано колективну працю, в якій розглядаються причини, хронологія та теоретичні основи міграції, а також досвід мігрантів у країнах прибуття, у тому числі Італії [5]. Протягом більше двадцяти років албанську імміграцію досліджує професор Рассел Кінг. У своїх працях він звертає увагу на соціальні та економічні питання. Саме цей науковець вважається автором поділу албанської міграції на 4 хвилі: 1990 рік – активні спроби виїзду через посольства, 1991 рік – масові виїзди морським шляхом, 1997 рік – міграція, спричинена економічною кризою, 1999 рік – міграція, спричинена

громадянською війною [4]. Нікола Маї, у свою чергу, підходить до дослідження даного питання з точки зору мотивації мігрантів до вибору певної країни. Шляхом численних інтерв'ю та аналізу даних, автор приходить до висновку, що позитивне ставлення мігрантів до Італії було зумовлено наявністю італійського телебачення в Албанії, яке транслювало привабливу картину західного життя та давало змогу вивчати італійську мову [10]. Флавія Стенлі у своїй кандидатській дисертації висвітлює ставлення італійського суспільства до мігрантів, значну роль відводячи саме албанським іммігрантам. Вона говорить про формування у італійців негативного образу албанця, як людини, пов'язаної із незаконною діяльністю [13]. Маттео Боніка, у свою чергу, є автором дослідження, яке базується на порівнянні дій італійського уряду щодо мігрантів, які прибували морем з Албанії в 1990-х та Лівії в 2000-х [1]. Історію албанської міграції в Італію першої хвилі, передумови та наслідки цього процесу описує Джованна Кампані [2]. Детальне дослідження албанської міграції до Італії протягом 1990–2000-х рр. знаходимо у Джонатана Карлова [3]. У праці Агіма Лека описано аспекти, які на фоні посткомуністичних зрушень у рідній країні спонукали албанців обирати країною прибуття саме Італію. Крім того, автор аналізує співпрацю урядів країн і спроби знаходження компромісних рішень [9]. Дослідник також спирається на широкую джерельну базу, тексти міграційних законів і звіти Верховного комісара ООН у справах біженців [6; 7; 8; 12].

У цій статті автор **ставить завдання** дослідити албанську імміграцію в Італію, окреслити міграційні хвилі, систематизувати кроки італійського уряду, що були направлені на подолання кризи, оцінити вплив наддержавних інституцій та союзів, а також намагання розв'язання цієї проблеми через реалізацію італійсько-албанських угод.

Відразу слід зазначити, що масову албанську міграцію в Італію можна поділити на дві хвилі. Перша була зумовлена падінням комуністичного режиму в Тирані на початку 1991 р. У цей період Албанія була однією з найбільш ізольованих країн у світі, що зумовлювало низькі стандарти життя та бажання населення цієї країни покинути економічно та політично нестабільний регіон. Каталізатором другої хвилі 1997 р. стала чергова економічна криза, що спричинила численні повстання, особливо на півдні країни, які переросли у збройні виступи [9]. Унаслідок нестабільності в Албанії Італія, як країна сусід по Адріатичному узбережжю, стає зручним напрямком для біженців як під час першої, так і другої кризи.

Прибуття до країни тисяч мігрантів поставило низку проблем перед італійським урядом. Під час першої хвилі 1991 р. і другої хвилі 1997 р. виникають серйозні проблеми, з якими стикається італійська влада. Їх умовно можна поділити на три категорії. До першої відносимо забезпечення продовольством і розміщення біженців. Другою проблемою було питання оформлення біженців з юридичної точки зору. Третьою проблемою постала необхідність вирішення даної ситуації на міжнародному рівні та формування нової державної політики Італії щодо Албанії. Варто зазначити, що підходи до зазначених вище питань різнилися і знаходилися в розвитку між першою та другою хвилею.

Разом із тим слід звернути увагу на те, що на початок 90-х рр. Італія не мала жодного досвіду з управління значними міграційними потоками на власній території. Італійські військові попередньо брали участь у врегулюванні конфліктів в Азії та порятунку в'єтнамських біженців у Південно-Китайському морі в 1979 р., але не були підготовлені до подібних ситуацій на Апеннінському півострові [14].

Як наслідок гуманітарна система країни опиняється у стані колапсу, коли протягом березня 1991 р. до найбільших портів регіону Апулії – Бріндізі, Барі та Орранто вперше припливають човни, які сумарно перевезли близько 26 тис. біженців з Албанії. Не було жодної можливості для розміщення такої кількості людей, тому біженці по кілька днів залишалися в портах [5].

Відповідальність за вирішення цієї критичної ситуації було покладено на Міністерство цивільної оборони, яке організувало розміщення новоприбулих у школах та надавало харчування і предмети першої необхідності. Згодом органами центральної влади було вирішено облаштувати табори біженців. Такі табори розмістилися в колишніх казармах та інших, придатних для життя, приміщеннях, що перебували на балансі держави в різних регіонах країни. Прикметним є те, що суспільна думка в цей час була об'єднана навколо необхідності допомоги біженцям і всіляко підтримувала дії уряду [1, с. 5].

Цей феномен у своєму дисертаційному дослідженні розглядає Флавія Стенлі. Вона оцінює ставлення до албанських іммігрантів італійського суспільства протягом 1990 – поч. 2000-х рр. і доходить висновку, що суспільна думка за цей час у країні зазнала суттєвої еволюції. Початково реакція на людей, які шукають притулку була вкрай позитивною [13, с. 83]. Прем'єр-міністр Італії Джуліо Андреотті пропонував сім'ям "усиновлювати" мігрантів, сам подав приклад і прихистив трьох осіб [1, с. 11]. Албанці зображувалися як історичні сусіди, вони сприймалися як браття зі спільного "адриатичного спадку" і мали більш позитивний образ, аніж вихідці з Африканського континенту. Але таку картину відстежуємо лише в перші місяці кризової ситуації. Уже в тому самому 1991 р. суспільна думка змінилася, а ЗМІ починають створювати негативний образ мігрантів-албанців [13, с. 83].

На нашу думку, необхідно також окреслити мотивацію мігрантів-албанців першої хвилі при виборі саме Італії. Крім звичних причин географічної близькості та спільного історичного минулого, важливу роль зіграв культурний чинник. Албанія була закритою країною протягом десятків років і єдиним зв'язком із зовнішнім вільним світом були італійські телеканали. Історик Нікола Маї присвятив цілу низку статей вивченню впливу італійського телебачення на албанських громадян. Він наводить статистику, за якою близько 97 % іммігрантів, які прибували з Албанії в 1991 р. дивилися італійське телебачення, і 87 % вивчали завдяки цьому мову ще до прибуття в країну [10, с. 7]. Більшість з опитаних заявляли, що були вражені матеріальним рівнем та якістю життя італійців, що демонструвалося по телебаченню. Вони прибували в Італію в пошуках того рівня життя, який не могли здобути в комуністичній Албанії. Телебачення сконструювало великою мірою образ Заходу як "уніфікованої утопічної конструкції" [10 р. 8].

У дійсності Італія не могла забезпечити мігрантів навіть речами першої необхідності. Коли в серпні 1991 р. одночасно більше 10 тис. албанців прибули до гавані Барі на човні "Влора", префект Апулії заявив, що не може розмістити цих людей та звернувся до центральної влади за допомогою [11].

Італійський уряд приймає рішення відіслати людей, які прибули на човні "Влора" назад. Дослідник Кампані пише, що море як місце та шлях до свободи стало недоступним для албанців. [2, с. 7].

Із цього часу човен "Влора" в суспільній свідомості стає символом вимушеної міграції до Італії. Для людей, які дісталися на ньому Апеннінського півострова, було створено табір для біженців на стадіоні делле Вітторіо в місті Барі. Умови перебування там були жакхливими,

бо влада не змогла забезпечити навіть елементарних потреб в їжі та питній воді [11]. Тому протягом тижня після прибуття починаються операції з повернення іммігрантів-албанців на батьківщину.

Згадана вище ситуація з біженцями створювала серйозні проблеми для італійської центральної та місцевої влади. Для Італії наслідки були дуже серйозні. Уряд намагався змінити вектор стратегії в галузі імміграційної політики. На початку 1991 р. ще не існувало чіткої політики щодо іммігрантів, і в кризовій ситуації березня цього року було погоджено надати біженцям право на притулок терміном на рік. Але вже із серпня здійснюється інша політика та відбуваються спроби повернення більше 20 тис. осіб до Албанії [13]. Як наслідок, італійський уряд починає формувати імміграційну політику щодо албанців, засновану на трьох основних напрямках. Перше – негайна репатріація біженців, друге – постачання харчових продуктів до Албанії, і третє – винесення даної проблеми на найвищий рівень із залученням світового співтовариства для вирішення албанської кризи [1, с. 12].

Як уже було зазначено вище, перед італійськими державними посадовцями постало питання юридичного оформлення та правового статусу новоприбулих осіб, які залишалися на італійській території. Слід звернути увагу на те, що створення нового імміграційного законодавства стало необхідністю ще до початку албанської імміграційної кризи і проект нового закону було розроблено в 1989 р., а прийнято в лютому 1990 р. Італійський парламент ратифікував закон Мартеллі, в якому вперше в історії країни було встановлено квоти на кількість іммігрантів. Даний закон передбачав можливість прийому нелегальних мігрантів із країн Третього світу. У цьому документі прописувалась процедура надання посвідок на проживання та дозволів на роботу [7].

Разом із тим варто підкреслити, що в період албанських криз Закон Мартеллі не був ефективним, адже не передбачав жодної форми захисту іммігрантів, крім політичного притулку. Цей закон, фактично, не визначав спеціального захисту, за винятком тих осіб, які переслідувалися з політичних, расових, або релігійних причин [7].

Недосконалість закону Мартеллі продемонструвала неготовність правової системи Італії до вирішення подібних криз. Албанські іммігранти залишалися за межами законодавчого регулювання, їхній статус визначався, як правило, тимчасовими постановами [3, с. 27].

Унаслідок тимчасовості даних рішень до серпня 1991 р. албанці розглядалися як політичні біженці. У подальшому їх почали визначати як незаконних мігрантів, що підлягають депортації. Усе це призвело до того, що починається маргіналізація біженців у суспільній свідомості.

У мігрантів, які опинилися на території Італії навесні 1991 р., була можливість скористатися тимчасовими дозволами на проживання, які були дійсними до літа 1991 р. Якщо іммігранти знаходили роботу, то могли претендувати на права та постійні документи, які було передбачено Законом Мартеллі. А вже з літа 1991 р. уряд застосовував примусову депортацію для всіх новоприбулих біженців з Албанії [2, с. 8].

Як наслідок такої політики, про що відзвітувала воєни 1991 р. міністр імміграції та еміграції Маргеріта Бонівер, серед усіх албанців які на той момент перебували на території Італії, 8 тис. не знайшли роботу і перейшли на нелегальне становище [1, с. 15]. Таким чином, можна зробити висновок, що перша хвиля албан-

ської імміграції продемонструвала слабкість італійського імміграційного законодавства. Одночасно албанський уряд активно використовує кризову ситуацію у своїй країні, до якої відносимо економічний занепад та загрозу громадянської війни для того, щоб отримувати більше фінансової допомоги від Заходу, особливо італійської, та для зупинки потоків міграції. [2, с. 9].

Ще одна проблема, яку намагався розв'язати італійський уряд, це була проблема двосторонніх відносин між Італією та Албанією. У контексті заохочення албанців не покидати свою країну головна мета Італії була спрямована на користь процесу демократизації і стабілізації в Албанії. Італійська влада намагалася зупинити міграційні потоки через блокування та здійснення тиску на албанський уряд щоб той у свою чергу зробив конкретні кроки для припинення масової міграції [3, с. 31].

Уже в березні 1991 р. віцепрем'єр, міністр Італії Клаудіо Мартеллі відвідав Тірану з метою переговорів щодо питання нелегальної імміграції. Місія вважається вдалою, адже президент Албанії Раміз Алія погодився стримати можливу нову хвилю мігрантів, відпустити політичних в'язнів і не засуджувати біженців, якщо вони погодяться повернутися назад. У свою чергу Італія повинна була забезпечити на 10 млрд лір продовольчої допомоги, щоб сприяти стабільності в країні. Проте результати даних переговорів були короткотривалими, ситуація в Албанії була далеко від стабілізації. Із середини липня до початку серпня тут вибухнула нова криза, що призвела до зміни влади [9].

Унаслідок загострення ситуації в середині Албанії в серпні 1991 р. посилюється кооперація та співпраця двох країн. Уже 4 вересня італійський та албанський уряди в критичній ситуації зуміли домовитись і створюють XXII Військово-морський корпус, який мав запобігти масовим прибуттям біженців до портів Італії. В історію ця гуманітарно-військова місія увійшла під назвою "Операція Пелікан". Два італійські військові патрулі базувалися в порту Дурресу і патрулювали 300 км албанської берегової лінії. Дана місія тривала від вересня 1991 р. до грудні 1993 р., у ході якої Італія переправила до Албанії тонни гуманітарної допомоги. Крім патрулювань, італійська сторона також розподілила 330 млн євро допомоги від Євросоюзу в період між 1992 та 1993 рр. У ході місії "Пелікан" було вкладено велику кількість фінансів у реформування албанської системи охорони здоров'я та надання медичної допомоги населенню цієї країни. Можна сказати, що ця операція виконала свою стримуючу функцію і на певний час допомогла стабілізувати ситуацію в країні, що привело до зниження кількості бажаних нелегально перетнути Адріатику. Сама Італія продовжувала надавати допомогу і за межами операції й вкладала близько 180 млн євро між 1992 та 1995 рр. для побудови інфраструктури в Албанії [1, с. 16].

Аналізуючи першу хвилю албанської міграції в Італію можемо зазначити, що ця країна не була підготовлена до розміщення десятків тисяч мігрантів і забезпечення їх усім необхідним. Законодавче оформлення відбувалося у формі окремих актів і не мало системного характеру. Міждержавна співпраця відбувалася в рамках двосторонніх угод між Італією та Албанією без залучення іноземних партнерів, за винятком економічної допомоги ЄС.

У період між двома найбільшими хвилями албанської імміграції в Італію 1991 та 1997 рр. в самій Італії значно змінюється політичний ландшафт. Унаслідок операції "Чисті руки" до влади приходить велика кількість нових

політиків і політичних сил, які впроваджують відмінні від попередніх підходи до вирішення кризових ситуацій.

Станом на 1997 р. Закон Мартеллі, який продемонстрував свою неефективність ще в період першої хвилі міграції, продовжував бути єдиним документом, що регулював імміграційну політику в країні. У таких умовах Італія зустрічає другу албанську хвилю біженців.

У січні 1997 р. унаслідок краху схем фінансових пірамід Албанія опиняється на порозі економічної кризи. Починаються політичні протести, за якими відбувається збройний конфлікт. Повстанці захоплюють контроль над містами на півдні Албанії. Італія, очікуючи чергового напливу біженців, посилює прикордонний патруль і в даній ситуації звертається до Європейського союзу з проханням допомогти розв'язати кризу в Албанії [4].

У березні 1997 р. Італія встановила жорсткий контроль Адріатики. Якщо біженці таки потрапляли на територію Італії, їм необхідно було довести, що, залишившись в Албанії, вони опиняться в серйозній небезпеці. Тільки тоді надавався дозвіл на два місяці перебування в Італії [13, с. 41].

За період з 13 по 24 березня 1997 р. було зафіксовано більше 10 тис. біженців, що шукали притулку в Італії. Ця перша хвиля сприймалася досить нейтрально, адже велику частину біженців становили сім'ї представників середнього класу. Знову Італія стикається з неможливістю належного розміщення такої кількості людей. Уже до кінця місяця картина, яка зображується у ЗМІ та в суспільстві, кардинально змінюється. Серед новоприбулих були переважно молоді чоловіки, яким приписують можливі кримінальні мотиви для потраплення до ЄС [13, с. 53].

Намагаючись врегулювати правовий статус мігрантів, італійський уряд заявив, що буде репатріювати всіх албанців, які не будуть мати відповідних документів на в'їзд. Італія силою повертала мігрантів, які вважалися небезпечними або небажаними. У відповідь на ці дії Верховний комісар ООН у справах біженців звернувся до Італії та Греції з проханням дозволити албанцям в'їжджати до їхніх країн та залишатися до тих пір, поки це буде необхідно [2, с. 10]. Однак 24 березня 1997 р. Італія оголосила, що суднам, які перевозять албанців через Адріатичне море, не буде дозволено приставати до берега. Аргументувалося це тим, що албанці, які прибувають до Італії, шукають краще життя та добре оплачувану роботу і зовсім не переслідуються у себе на батьківщині. Тому вони є нелегальними мігрантами, а не біженцями [3, с. 37].

Переломним моментом стримувальних заходів Італії в Адріатичному морі стала трагедія Отранто, під час якої 28 березня 1997 р. італійський корвет "Сибілла" потопив катер "Катрі і Радес". На борту катера було більше 100 біженців, половина з яких загинула. Дана подія в чергове сколихнула громадськість. Міністерство внутрішніх справ Італії продовжувало стояти на тих позиціях, що албанці не мають права політичного притулку, оскільки ситуація в Албанії – це випадок недотримання громадського порядку, а не політичне переслідування [5, с. 40]. Управління Верховного комісара ООН у справах біженців у свою чергу розкритикувало уряд Італії, визнало блокаду узбережжя незаконною, адже вона була встановлена виключно на основі міжурядової угоди з Албанією [4].

Унаслідок кризи весни 1997 р. Італія застосовує стратегію, відмінну від тієї, що була використана під час першої кризи 1991 р. Країна намагається не допустити мігрантів на власну територію, у зв'язку з чим отримує

осуд світової громадськості. Уже 28 березня 1997 р. Рада Безпеки ООН приймає резолюцію № 1101, яка дає початок операції Альба, що була направлена на допомогу албанському народу [3 с. 7]. Ця операція стала мультинаціональною стабілізаційною місією, яку очолила Італія, і проводила її разом Францією, Туреччиною, Грецією, Іспанією, Румунією, Австрією та Данією. Крім міжнародної операції, італійський парламент погоджує ще одну місію, до якої долучаються 3 тис. військовослужбовців, які спільно з ОБСЄ залишаються спостерігачами на виборах 1997 р. в Албанії. Співробітництво Італії та Албанії продовжилось у форматі новоствореної Делегації Італійських Експертів. Делегація допомагала реорганізовувати албанську армію. Це був якісно новий підхід до регулювання міграційних потоків. Італія в цей період, щоб зменшити потоки мігрантів, намагалася досягти стабільності та економічного розвитку в Албанії [3, с. 23].

Необхідно наголосити, що в період з березня по червень 1997 р. до Італії прибуло 17 тис. албанців. Більше 10 тис. з них отримали тимчасові посвідки на проживання, а інші були вислані з країни. Аналізуючи політику італійського уряду щодо даного питання, дослідники доходять висновку, що, незважаючи на те, що Італія на той час уже підписала Шенгенські угоди, цей факт майже не впливав на вирішення міграційної кризи. Італія підходила до вирішення питань з позиції національних інтересів. На міждержавному рівні підписувались двосторонні угоди, використовувалися інститути ООН [4]. Треба звернути увагу ще й на той факт, що більшість італійських ЗМІ висвітлювали проблему прибуття албанців з позиції можливих соціальних вибухів і потенційних проблем на ринку праці. А це в щоденному житті створювало негативний образ міграції в італійському суспільстві.

Фінальну крапку в Балканському імміграційному питанні італійський уряд поставив в 1999 р., коли було узгоджено створення ініціативи "Італійська участь у стабілізації, реконструкції та зростанні Балкан" [3, с. 8]. Після підписання президентом Італії в 2001 р. ця ініціатива стала Законом 84 [6]. Крім того, про важливість місії в Албанії для Італії може свідчити ще й те, що на початок 2000-х посольство Італії в Тірані було найбільшим після посольства у Вашингтоні [4].

Таким чином, можна зробити **висновок**, що в 1990-х рр. Італія була в епіцентрі двох хвиль міграції, спричинених нестабільною ситуацією в Албанії. У ході зазначених криз мігранти використовували морський шлях через Адріатику, що зумовило найбільш критичну ситуацію в регіоні Апулія. У статті дії уряду показано за трьома напрямками: гуманітарне забезпечення біженців, правове врегулювання їхнього статусу та вирішення ситуації на міждержавному рівні. Можемо підсумувати, що в ході криз питання забезпечення житла та продовольства викликало серйозні проблеми в уряді, а спроби правового врегулювання статусу новоприбулих мігрантів продемонстрували недосконалість прийнятого в 1990 р. закону Мартеллі. Це змусило уряд вдатися до прийняття актів, які тільки тимчасово розв'язувало проблему.

Варто зазначити, що дії уряду з урегулювання міграції зазнали певних змін під час кризи 1997 р. Усі сили тоді було кинуто на превентивні заходи. Робилося це для того, щоб не дозволити човнам з Албанії перебувати до італійського берега, у той час коли в 1991 р. криза вирішувалась безпосередньо на території країни і мала більше гуманітарних проблем.

У напрямі міждержавної співпраці стихійна албанська імміграція спричинила напрацювання механізмів

уряду Італії щодо комунікації з країною походження мігрантів і країнами-партнерами, для зменшення неконтрольованих потоків переселенців. Підкреслимо, що механізми міжнародної взаємодії під час першої та другої албанських криз відрізнялися. Під час першої хвилі Італія діяла в рамках спільної операції з Албанією, у період другої кризи були використані інститути ООН та розпочато міжнародну операцію під керівництвом Італії.

Автор звертає увагу на те, що в ході албанської міграційної кризи Італія підходила до міграційного питання без залучення Європейського Союзу та партнерів із Шенгенських угод. Більшість питань вирішувалося в ході переговорів безпосередньо з албанською стороною та через інститути ООН.

Можна стверджувати, що албанські міграційні кризи були першим викликом для Італійської імміграційної та гуманітарної системи. Уряд як у першу, так і в другу хвилю розв'язував цю проблему в трьох напрямках: забезпечення умов для новоприбулих мігрантів, юридичний статус і перемовини безпосередньо з країною прибуття. Друга хвиля характеризувалася серйозним несприйняттям суспільством, і долученням широкого кола міжнародних партнерів до вирішення кризи.

Список використаних джерел

1. Bonica, M. Italy's response to boat migrants from Albania in the 1990's and Libya in the 2000's compared [Online] / Matteo Bonica // Masterthesis. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://openaccess.leidenuniv.nl/handle/1887/48804>.
2. Campani, G. Albanian Refugees in Italy / Giovanna Campani // *Refuge: Canada's Journal on Refugees*. – 1992. – 12(4). – P. 710. – DOI: 10.25071/1920-7336.21669
3. Chaloff, J. Albania and Italy Migration policies and the irredevelopment relevance / Jonathan Chaloff // *Working Papers / Jonathan Chaloff*. – Roma: Centro Studi di politica Internazionale. – 2008. – 51. – 43 p.
4. King, R. Migration and Development in Albania. Working Paper C 5 [Online] / R. King, J. Vullinetti // Development Research Centre on Migration, Globalisation and Poverty. – 2003. – Retrieved from: http://www.sussex.ac.uk/Units/SCMR/drc/publications/working_papers/WP-C5.pdf
5. King, R. The New Albanian Migration / R. King, N. Mai, S. Schwandner-Sievers. – Brighton : University of Sussex Press, 2005. – 232 p.
6. L. N. 84 Del 2001. [Online] // *Gazzetta Ufficiale*. – 2001. – Retrieved from: <http://www.parlamento.it/parlam/leggi/010841.htm>
7. Legge 28 febbraio 1990, n. 39 [Online] // *Gazzetta Ufficiale*. – 1990. – Retrieved from: <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/1990/02/28/090G0075/sg>
8. Legge 30 dicembre 1986, n. 943 [Online] // *Gazzetta Ufficiale*. – 1986. – Retrieved from: <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/1987/01/12/086U0943/sg>
9. Leka, A. Albanian migration during the post communist transition and the European integration in global era / A. Leka // *Academicus International Scientific Journal*. – 2013. – 8. – Pp. 201-220

Vira Savaryn, PhD Student

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

ALBANIAN IMMIGRATION TO ITALY IN THE 1990's

The article examines the problem of Albanian immigration to Italy in the 1990's. The unstable situation in Albania in the 1990's and its proximity to Italy prompted large numbers of Albanians to cross the sea border and eventually reach the geographically closest region of Puglia. The article analyzes the government's actions in three areas: humanitarian support and accommodation of newcomers, legal registration, as well as cooperation with the country where the immigrants came from.

Analyzing the two biggest crises in 1991 and 1997 the author tries to compare common and different features and mechanisms of interaction to solve this problem. In both cases, Italy was unable to provide adequate humanitarian support to thousands of migrants; on the other hand, the approach to legalization has changed. If during the first wave it was possible to obtain a long-term residence permit, then during the second wave the period of legal stay in Italy was limited to a few months. As of 1997, the Italian border service has changed its strategy and prevented boats with migrants from entering its own territory by all means. Also, during the second wave, the issue of resolving the crisis is brought to the international level, Italy is trying to transfer sole responsibility from itself to UN institutions. If in 1991 the Italian government tried to negotiate with the authorities of Albania, in 1997 all the problems were already submitted to the UN Security Council. In addition, public opinion and a positive attitude towards Albanians has been evolving and becoming extremely negative.

The researcher concludes that the Albanian migration crisis was the first challenge for the Italian migration system, when the country had to guard its borders actively, cooperate with thousands of refugees on its territory and establish contact with the country of origin of migrants. A study of the Italian government's strategy, as well as the reaction of society and the press, is crucial for understanding the immigration system, which has been built on this experience and formed Italian policy on this subject in the future.

Keywords: Italy, immigration policy, Albanian immigration, migration crisis, refugees, Adriatic Sea.

10. Mai, N. 'Looking for a More Modern Life...': the Role of Italian Television in the Albanian Migration to Italy / Nick Mai // *Westminster Papers in Communication and Culture*. – 2004. – №1. – Pp. 3-22.

11. Pini, V. Vent'anni fa lo sbarco dei 27.000 Il primo grande esodo dall'Albania [Online] / Valeria Pini // *La Repubblica*. – 2011. – 06 Marzo. – Retrieved from: <https://bit.ly/2IK0zym>

12. Report of the United Nations High Commissioner for Refugees, 1991 A/46/12 [Online] / UNHCR. – Retrieved from: <https://bit.ly/2ILdsbr>

13. Stanley, F. On Belonging, Difference and Whiteness: Italy's Problem with Immigration: Doctoral Thesis / F. Stanley, University of Massachusetts, 2015. – 127 c.

14. Tommasoli, M. The Way We Were: Humanitarian Missions and Boat People, Yesterday and Today [Online] / Massimo Tommasoli // *i-Italy: all things Italian in America*. – 2019. – April 05. – Retrieved from: <https://bit.ly/2KmKfEl>.

References

1. Bonica, M. (2017). *Italy's Response to Boat Migrants from Albania in The 1990'S and Libya in The 2000'S Compared*. [online] Openaccess.leidenuniv.nl. Available at: <https://openaccess.leidenuniv.nl/handle/1887/48804>
2. Campani, G. (1992). Albanian Refugees in Italy. *Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 12(4), 7-10. DOI: 10.25071/1920-7336.21669
3. Chaloff, J. (2008). Albania and Italy Migration Policies and Their Development Relevance. Roma: *Centro Studi di politica Internazionale*.
4. King, R. and Vullinetti, J. (2003). Migration and Development in Albania. *Sussex.ac.uk*. Retrieved from: http://www.sussex.ac.uk/Units/SCMR/drc/publications/working_papers/WP-C5.pdf.
5. King, R. (2005). *The New Albanian Migration*. Brighton: University of Sussex Press.
6. L. N. 84 Del 2001. (2001). *Parlamento.it*. Retrieved from: <http://www.parlamento.it/parlam/leggi/010841.htm>
7. Legge 28 Febbraio 1990, N. 39. (1990). *Gazzettaufficiale.it*. Retrieved from: <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/1990/02/28/090G0075/sg>
8. Legge 30 Dicembre 1986, N. 943. (1986). *Gazzettaufficiale.it*. Retrieved from: <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/1987/01/12/086U0943/sg> [Accessed 27 August 2020].
9. Leka, A. (2013). Albanian migration during the post communist transition and the European integration in global era. *Academicus International Scientific Journal*, 8, 201-220.
10. Mai, N. (2004). 'Looking for a More Modern Life...': the Role of Italian Television in the Albanian Migration to Italy. *Westminster Papers in Communication and Culture*, 1, 3-22.
11. Pini, V. (2011, 06 Marzo). Vent'anni fa lo sbarco dei 27.000 Il primo grande esodo dall'Albania. *La Repubblica*. Retrieved from: <https://bit.ly/2IK0zym>
12. Report of The United Nations High Commissioner for Refugees, A/46/12. (1991). *UNHCR*. Retrieved from: <https://bit.ly/2ILdsbr>
13. Stanley, F. (2015). On Belonging, Difference and Whiteness: Italy's Problem with Immigration. *Doctoral Dissertations*. 327. https://scholarworks.umass.edu/dissertations_2/327
14. Tommasoli, M. (2019, April 05). The Way We Were: Humanitarian Missions and Boat People, Yesterday and Today. *i-Italy: all things Italian in America*. [online] italy.org. Retrieved from: <https://bit.ly/2KmKfEl>

Надійшла до редколегії 11.09.20